

mundi, & omnia que possident, vt dicant: Portio mea Dominus. F
Gloria vero Domini manifestatur his, qui conueniuntur vndeque,
ide per plana & ardua, quos nihil potest separare a charitate Christi.
BEDA. Post factum etiam in ciuitate miraculum fecerit
Dominus in defertum, vt ostendat se magis queram & a facili cu-
ris remotam diligere
vitam, atque ob hu-
ius appetitus sanan-
dis curam adhibere
corporibus.

CAPUT III.

BE DA: Quia nec carnales supernae pietas deserit, quin etiam his gratiam sue vocationis, per quam & ipsi spirituales effici valeant indulger, post defertum Dominus redit in ciuitatem, vnde dicitur: {Et iterum intravit Capernaum post dies octo.}

AVGVST. de Con. Euan. Matthaeus autem hoc miraculum, quod sequitur ita scribit tanquam in ciuitate Domini factum sit: Marcus autem hoc in Capernaum, quod difficultus solueretur: si Matthaeus etiam Nazareth non inveniret. Nunc vero cum potuerit ipsa Galilaea dici ciuitas Christi, quia in Galilaea erat Nazareth, H quis dubitaverit in ciuitate sua hoc fecisse Dominum, cum hoc fecerit in Capernaum ciuitate Galilee, praesertim quia & ipsa Capernaum excelebat in Galilea, vt tanquam metropolis haberetur. Vel Matthaeus praeferuit, quae fuit propter quoniam venit in ciuitatem suam donec veniret Capernaum, & sic adiungit de sanato paralytico, subiungens: {Et ecce off. ei paraly.} post dixerat, quod in ciuitate sua. C R Y S O. Vel Capernaum ciuitatem eius dixit Matthaeus, eo quod sapientius illuc ibat, ac multa ibidem miracula perpetrabat. Sequitur: {Erauditur est, quod in dome esset, & conuenirent multi ita ut non caperet eos domus neque ad ianuam.} Laborem enim accedendi defiduum audiendi superabat. Post hoc paralyticum introducunt, de quo & Matthaeus & Lucas dicunt, vnde sequitur: {Et venerunt se rentes ad eum paralyticum, qui a quatuor portabatur.} Inuenient resque multitudine ianuam obturata, per eam non potuerunt aliquatenus introire. Sperantes autem portatores eum, qui portabat curationis gratiam posse promereri, lectum cum onere subleuantes, nudato techo intromiserunt cum leto paralyticum ante faciem. Salvator igitur, & hoc est quod subditur: {Ecce non posse offerre eum.} Sequitur: {Cum vidisset autem Iesus fidem illorum ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua.} Non quod dixit fidem paralytico, sed portantem. Contingit enim aliquando, quod aliquis fidei alterius conualefecit. BEDA. Intrudum fane quanti proprii cuiusque fides apud Deum valeat, vbi tamen alia, vt totus homo repente interius exteriusque salutatus, exigeret, aliorum merito alijs relaxantur errata. T H E O P H I. Ipsius etiam paralyticum fidei vidit, etenim ille portari non sineret, nisi curacionis fidei haberet. B E D A. Curatur autem hominem a paraly. Dominus primo peccatorum vincula dissoluit, vt ostenderet eum ob nexus culparum artuum dissolutione fuisse damnatum, nec nisi his relaxatis membrorum posse recuperatione sanari. Mira autem humilitas, despectum & debilem, cotisque membrorum disolutorum compagibus filium vocat, quae Sacerdotes non dignarentur attingere, aut certe ideam filium, quia dimittuntur ei peccata sua. Sequitur: {Erant autem illi quidam nobis inelligentes, propter peccata plena, ex parte corpori debilitates, & recircum foritan plus dimittunt peccata, vt causa debilitatis ablatis, sanitas restituatur.} Quinque, de causa affiguntur homines molefisi carnis, aut per merita augenda, vt Iob & martyres, aut propter humilitatem confundandam, vt Paulus ab angelio Sathan, aut ob peccata intelligentia & corrigenda, vt Maria foro Moyse, & hic paralyticus, aut ad gloriam Dei, sicut caecus natus & Lazarus, aut ad initium damnationis, sicut Herodes. Miranda est autem diuina potentia virtus, vbi nulla tamen interuentio mortali, iustissimi Salvatoris salus festina comitatur, vnde sequitur: Ita ut admirarentur. Relinquentes manus, remissionem peccatorum, admirantur tantummodo quod appareat, corporis, sanitatem. T H E O. Non est autem hic paralyticus qui a Iohanne curatus narratur, ille non habebat, hic vero quatuor ille in probatica pescina curatur, hic vero in domo. Est autem virus, qui a Matthaeo & Marco curatus narratur. Mystice autem est, & nunc Christus in Capernaum, in domo, consolacionis, i. in Ecclesia, q. est domus paralytica. B E D A. Pradicare autem Christum in domo non capiuntur neque ad ianuam, quia predicante in Iudea Christo gentiles ad audiendum nondum intrare valuerunt, ad quos tamen foris poitos doctrinæ sunt verba predicatores dixerunt. HIERON. Paralysis autem typus est corporis quo

dos saluare desiderans, & occultorum cognitione & virtute operum Deum se esse manifestat. Nam sequitur: {Quo statim cognito Iesus in Spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? in quo ostendit se Deum, qui potest cordis occulta cognoscere, & quodammodo tangens loquitur: Badem maiestate & potentia qua cogitationes vestras intueror, possum & hominibus delicta dimittere. T H E O. Sed quanvis fuerint eorum cogitationes reuelatae, tamen permanent insensibilis, non in hoc confitentes, quod peccata valent dimittere, qui novit eorum corda. vnde Dominus certificat de curatione anima per procreationem corporis, demonstrans permissibile inuincibile, per id quod est facile diffiduum, quanvis ipsi non ita crederet. Corpus tanquam manifestum, animam vero curare facilius, quia inuisibilis est medela, ita ut talia cogitari. Ecce corpus curare definit, & inuisibilem curat animam, magis autem si valuerit, corpus iam curat, & non ad inuisibilem refugiet. Salvator igitur ostendens quod virtus que potest ait: {Quid est facilius? quasi dicat. Ego quidem per corporis medelam quae secundum veritatem facili est, difficilior autem vobis videtur, ostendens vobis anima sanitatem quae difficile est.} C R Y S O. Et quia dicere quam facere, facili est, adhuc manifesta erat contradicatio, quia opus nondum erat manifestum: Vnde subdit: {Vt autem scias quia potestarem habet filii quasi dicat. Quoniam de verbo diffiditis, operationem inducam quod erat inuisibile confirmantem. Signacit autem dicit: In terra dimittendi peccata, vt ostenderet, quod humanae nature potestatem diuinatus viri inuisibili vnoione, quia estis factus est homo: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.} T H E O P H I. Dicit autem: {Tolle grabatum tuum, ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam, simulque ut ostenderet, quod non solum curat, sed & fortitudinem dedit.} Sic animas non solum a peccato conuertit, sed eis virtutem tribuit ad operandum mandata. B E D A. Erigitur carnale signum ut probetur spiritu, quamquam eisdem virtutis sit & corporis, & animae vita dimittere, vnde sequitur: {Et statim ille surrexit, & sublato grabato abiit coram omnibus.} C R Y S O. Prius autem quod quazare venerat, scilicet animam, remittendo peccata curavit, ut eum non credentes dubitauerunt, tunc opus adiuvat in medium, ut verbum opere confirmetur, & per manifestum occultum anima, s. sanitas per medelam corporis ostendatur. B E D A. Datur etiam nobis intelligentia propter peccata plena, ex parte corpori debilitates, & recircum foritan plus dimittunt peccata, vt causa debilitatis ablatis, sanitas restituatur. K

Quinque, de causa affiguntur homines molefisi carnis, aut per merita augenda, vt Iob & martyres, aut propter humilitatem confundandam, vt Paulus ab angelio Sathan, aut ob peccata intelligentia & corrigenda, vt Maria foro Moyse, & hic paralyticus, aut ad gloriam Dei, sicut caecus natus & Lazarus, aut ad initium damnationis, sicut Herodes. Miranda est autem diuina potentia virtus, vbi nulla tamen interuentio mortali, iustissimi Salvatoris salus festina comitatur, vnde sequitur: Ita ut admirarentur. Relinquentes manus, remissionem peccatorum, admirantur tantummodo quod appareat, corporis, sanitatem. T H E O. Non est autem hic paralyticus qui a Iohanne curatus narratur, ille non habebat, hic vero quatuor ille in probatica pescina curatur, hic vero in domo. Est autem virus, qui a Matthaeo & Marco curatus narratur. Mystice autem est, & nunc Christus in Capernaum, in domo, consolacionis, i. in Ecclesia, q. est domus paralytica. B E D A. Pradicare autem Christum in domo non capiuntur neque ad ianuam, quia predicante in Iudea Christo gentiles ad audiendum nondum intrare valuerunt, ad quos tamen foris poitos doctrinæ sunt verba predicatores dixerunt. HIERON. Paralysis autem typus est corporis quo

quo piger iaceat in molitie carnis habens desiderium salutis. T H E O. Si ergo ego dissolutus poteris anima, quasi paralyticus in iustis habeas ad bonum, & attollas a quatuor Evangelistis, ad Christum adducas, audiamque tunc, Fili, & relinquenter mihi peccata, filius n. Dei fit aliquis propter mandatorum operationem. B E D A:

Seu quia quatuor sunt virtutes quibus ad permanendam solitudo spes, homo fiducia mensis erigitur, quia nonnulli prudentiam, fortitudinem, temperiam & iustitiam incepunt. Desiderant autem paralyticum Christo of ferre, sed turba interposita ab omni parte intercluduntur, quia spe anima postfirmitatem surrexit ille, & sublato grabato abiit inde coram omnibus, ita ut mirarentur omnes, & honorificarent Deum dicentes, quanquam sic vidimus.

b Et egredius est rursus ad mare, omnisque turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et cum praeteriret, vidit leui Alphei sedentem ad Teloneum, & ait illi: Sequere me: Et surgens secutus est eum. Et factum est cum accumberet

affectu imitari posset reliqui propria, qui rapere solebat aliena.

Non solum autem lucra reliqui vestigialium, sed & periculum

concepit quod eueniere poterat a principibus facili, quia vestigialium rationes imperfectas aquae incompositas reliquit. Ipse n.

Dominus, qui hunc exterius humana allocatione ut sequeretur

vocauit, in iustis diuina inspiratione ut mox vocem sequeretur, accedit. HIERON. Sic ergo Leui qui appositus interpretatur a Teloneo negotiorum secularium soli sequitur verbum, q. dicit: Qui non renuntiauerit omnibus q. possidet, non potest me esse discipulus. T H E O. Qui autem prius alios impetrabat, sic factus est benivorus, vnde sequitur: {Et factum est cum accumperet

publicanis & peccatoribus manducat & bibit Magister vester? Hoc auditio Iesu, ait illis: Non necesse habent fani medico, sed qui male habent. Non n. venire care iustos, sed peccatores. Et erant discipuli Ioannis & Phariseorum ieunantes, & veniunt

in domo illius, multi publicani & peccatores simul discumbebant cum Iesu & discipulis eius. Erant enim multi, qui sequebantur eum, & Scribae & Pharisei vi- denes quia maducaret cum publicanis & peccatoribus, dixe runt discipulis eius: Quare cum publicanis & peccatoribus man- ducat & bibit Magister vester?

T H E O. Qui autem prius alios impetrabat, sic factus est benivorus, vnde sequitur: {Et factum est cum accumperet

Dao colloquio turba cogitationum interueniens aciem mentis ne Christus videatur, impedit. Non itaque est in infinitis vbi turba tumultuant remanendum, sed rectum domus, i. sacra scriptura sublimata est appetenda, lexq; Dni meditanda. T H E O P H I. Sed quod ferat ad Christum, nisi rectum aperiatur? Tectum, n. eff intellectus, qui supponitur omnibus his, qua in nobis sunt: hic multum habet terra quam ad lateres fieti les, terrenas dico res, sed si haec subleuerit viri, intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittitur i. humilietur, non n. decet extollere de hoc, q. intellectus est exoneratus, sed magis humiliari. B E D A. Vel patefacto recto eger submittitur, qui referat scriptrum mysterium ad notitiam Christi peruenit, hoc est ad eius humiliatem fidei pietate descendit. Quid autem cum grabato deponitur infirmus, significat ab homine adhuc in ista carne constituto Christum debere cognoscere. Degrabato autem surgere est anima: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.

C T H E O P H I. Dicit autem: {Tolle grabatum tuum, ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam, simulque ut ostenderet, quod non solum curat, sed & fortitudinem dedit.} B E D A. Sed q. oportet etiam grabatum, n. eff intellectus, qui supponitur omnibus his, qua in nobis sunt: hic multum habet terra quam ad lateres fieti les, terrenas dico res, sed si haec subleuerit viri, intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittitur i. humilietur, non n. decet extollere de hoc, q. intellectus est exoneratus, sed magis humiliari. B E D A. Vel patefacto recto eger submittitur, qui referat scriptrum mysterium ad notitiam Christi peruenit, hoc est ad eius humiliatem fidei pietate descendit. Quid autem cum grabato deponitur infirmus, significat ab homine adhuc in ista carne constituto Christum debere cognoscere. Degrabato autem surgere est anima: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.

K T H E O P H I. Dicit autem: {Tolle grabatum tuum, ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam, simulque ut ostenderet, quod non solum curat, sed & fortitudinem dedit.} B E D A. Sed q. oportet etiam grabatum, n. eff intellectus, qui supponitur omnibus his, qua in nobis sunt: hic multum habet terra quam ad lateres fieti les, terrenas dico res, sed si haec subleuerit viri, intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittitur i. humilietur, non n. decet extollere de hoc, q. intellectus est exoneratus, sed magis humiliari. B E D A. Vel patefacto recto eger submittitur, qui referat scriptrum mysterium ad notitiam Christi peruenit, hoc est ad eius humiliatem fidei pietate descendit. Quid autem cum grabato deponitur infirmus, significat ab homine adhuc in ista carne constituto Christum debere cognoscere. Degrabato autem surgere est anima: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.

b T H E O P H I. Oportet etiam grabatum, n. eff intellectus, qui supponitur omnibus his, qua in nobis sunt: hic multum habet terra quam ad lateres fieti les, terrenas dico res, sed si haec subleuerit viri, intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittitur i. humilietur, non n. decet extollere de hoc, q. intellectus est exoneratus, sed magis humiliari. B E D A. Vel patefacto recto eger submittitur, qui referat scriptrum mysterium ad notitiam Christi peruenit, hoc est ad eius humiliatem fidei pietate descendit. Quid autem cum grabato deponitur infirmus, significat ab homine adhuc in ista carne constituto Christum debere cognoscere. Degrabato autem surgere est anima: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.

C T H E O P H I. Dicit autem: {Tolle grabatum tuum, ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam, simulque ut ostenderet, quod non solum curat, sed & fortitudinem dedit.} B E D A. Sed q. oportet etiam grabatum, n. eff intellectus, qui supponitur omnibus his, qua in nobis sunt: hic multum habet terra quam ad lateres fieti les, terrenas dico res, sed si haec subleuerit viri, intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittitur i. humilietur, non n. decet extollere de hoc, q. intellectus est exoneratus, sed magis humiliari. B E D A. Vel patefacto recto eger submittitur, qui referat scriptrum mysterium ad notitiam Christi peruenit, hoc est ad eius humiliatem fidei pietate descendit. Quid autem cum grabato deponitur infirmus, significat ab homine adhuc in ista carne constituto Christum debere cognoscere. Degrabato autem surgere est anima: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.

K T H E O P H I. Dicit autem: {Tolle grabatum tuum, ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam, simulque ut ostenderet, quod non solum curat, sed & fortitudinem dedit.} B E D A. Sed q. oportet etiam grabatum, n. eff intellectus, qui supponitur omnibus his, qua in nobis sunt: hic multum habet terra quam ad lateres fieti les, terrenas dico res, sed si haec subleuerit viri, intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittitur i. humilietur, non n. decet extollere de hoc, q. intellectus est exoneratus, sed magis humiliari. B E D A. Vel patefacto recto eger submittitur, qui referat scriptrum mysterium ad notitiam Christi peruenit, hoc est ad eius humiliatem fidei pietate descendit. Quid autem cum grabato deponitur infirmus, significat ab homine adhuc in ista carne constituto Christum debere cognoscere. Degrabato autem surgere est anima: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.

C T H E O P H I. Dicit autem: {Tolle grabatum tuum, ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam, simulque ut ostenderet, quod non solum curat, sed & fortitudinem dedit.} B E D A. Sed q. oportet etiam grabatum, n. eff intellectus, qui supponitur omnibus his, qua in nobis sunt: hic multum habet terra quam ad lateres fieti les, terrenas dico res, sed si haec subleuerit viri, intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittitur i. humilietur, non n. decet extollere de hoc, q. intellectus est exoneratus, sed magis humiliari. B E D A. Vel patefacto recto eger submittitur, qui referat scriptrum mysterium ad notitiam Christi peruenit, hoc est ad eius humiliatem fidei pietate descendit. Quid autem cum grabato deponitur infirmus, significat ab homine adhuc in ista carne constituto Christum debere cognoscere. Degrabato autem surgere est anima: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.

K T H E O P H I. Dicit autem: {Tolle grabatum tuum, ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam, simulque ut ostenderet, quod non solum curat, sed & fortitudinem dedit.} B E D A. Sed q. oportet etiam grabatum, n. eff intellectus, qui supponitur omnibus his, qua in nobis sunt: hic multum habet terra quam ad lateres fieti les, terrenas dico res, sed si haec subleuerit viri, intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittitur i. humilietur, non n. decet extollere de hoc, q. intellectus est exoneratus, sed magis humiliari. B E D A. Vel patefacto recto eger submittitur, qui referat scriptrum mysterium ad notitiam Christi peruenit, hoc est ad eius humiliatem fidei pietate descendit. Quid autem cum grabato deponitur infirmus, significat ab homine adhuc in ista carne constituto Christum debere cognoscere. Degrabato autem surgere est anima: tamen Dei verbum permanet, est per dispensationem in terris cum hominibus conuersaretur: non tamen prohibebatur miracula perpetrare, ac remissionem tribuire peccatorum, non non humanitas diminuita liquidum de proprietatis diuinitatis. Nec diuinitas impedit Dei verbum incommutabilitatem, & veraciter in terris secundum carnem huius filium hominis.

C T H E O P H I. Dicit autem: {Tolle grabatum tuum, ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum

hac obiecerunt. **CHRY.** Discipuli ergo Ioannis & Phariseorum contra Christum zelotice habentes, ipsum interrogant, utrum solus cum discipulis suis absit; abstinentia & labore pugnas supererit passionum. **BEDA.** Sed Ioannes vini & siceram non bibit, Dominus cum peccatoribus manducat & bibit, quia illi abstinentia metitum auget, cui potentia nulla inerat natura. Dominus autem cui naturaliter suscepit, delicta donare, cui eos declinaret, quos abstinentibus poterat reddere priores? sed ieiunavit & Christus, ne preceptum declinares, manducauit cupeccatoribus vt gratia cerneret, agnoscere potestatem. Sequitur: Et ait illis Iesus, nūquid post filii nuptiarum quādiu spōsus cum illis est, ieiunare? Quāto tempore habent secum sponsum non possunt ieiunare. Venient autem dies cum auferetur ab eis spōsus, & tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudiis assuit vestimento veteri. Alioquin aucter supplemen- tū dū cum illis spōsus, & maior sciura fit. Et nemo mitit vinum nouum in tres veteres, alioquin disrumpet vinum tres, & vinū effundetur & tres peribūt. Sed vinum nouum in tres nouos mitti debet.

CHYSO. Liberatio figura, & veritate vniq̄ Christi discipuli figurale Sabati festum non seruant, unde dicitur: {Etiam est iterum cum Sab. am. per Sa. & dicit. eius ex proge. & vel. spicas. BEDA. Legimus & in sequentibus, q̄ erat qui veniebat & redibat multi. & nec maducandi quidem spaciū habebant: & ideo quasi homines elubebant. **CHRY.** Esiunt autem elcam simplicem comedebant non ad volupatem: sed propter naturae necessitatem. Pharisæi autem figura & umbra seruentes, discipulos accusabant tanquam iniuste agentes, unde sequitur: {Pharisæi etiam dicebant, ecce quid fa. dī. tui Sab. quod non licet.} **AVG.** De Operibus Monachorum. Populo siquidem Israel per legem præceptum est, vt in agris suis fure nullus teneret, nisi qui se cum aliquid veller auferre, nam qui nihil aliud artigisset, quā id quod comedisset, liberum impunitumque abire finiret. unde etiam spicas vellentibus discipulis Domini, de Sabato porciū de furo Iudei calumniari sunt. **CHYSO.** Dominus autem David in medium introduxit, cui aliquando contigit non secundum legem comedere, cum Sacerdotalem tergit cibum, vt illius exemplo accusationem discipulorū soluat. Sequitur enim. {Et ait illis, numquā legis quid fecerit David?} **THEO.** Fugiens enim David a facie Saul, ad Principe Sacerdotum deuit, & panes propositionis comedit, & gladium absulit. Golias, quæ Domino erant oblatæ. Quærunt vero aliqui, qualiter nunc Euangelista Abiathar principem Sacerdotum nominavit, cum liber Regum hunc nominet Abimelech? **BEDA.** Hoc autem nihil habet dissonantem, ambo etenim fuerint illic, cum veniam David panes perij, & acceptis: Abimelech videlicet, princeps Sacerdotum, & Abiathar filius eius, occiso autem Abimelech a Saul, fugit Abiathar ad David & Comes factus totius exilio eius, poea eo regnante, summi Sacerdotij & ipse gradum accepit, multo majoris excellit enim filius quam pater effectus est. Ideo dicens fuit, cuius memoriam Dominus, etiam viuente patre, quasi summi Sacerdotis faceret. Sequitur: {Et dicebat eis, Sabatum propter hominem factum est, & non homo propter Sabatum.} Major enim est cura sanitatis & vite hominis quam custodia Sabati adhibenda. Sic enim mandatum est Sabatum custodi: vt tamē si necessitas esset, reus non esset qui Sabbatum violasset. ideo Sabato circumcidit non est prohibitum, quia necessitate erat fieri, & Machabæi necessitate instante Sabbato pugnabant. unde discipulis elubientibus quod licitum non erat in legge, necessitate famis factum est licitum, sicut hodie quis eger ieiunium corruperit, nulla ratione reus tenetur. Sequitur: {Itaque Dominus est filius hominis, etiam Sabbati.} quasi dicat. David Rex Sacerdotali cibo pastus excubialis est, quanto magis filius hominis, verus Rex & Sacerdos & Dominus Sabbati, euilari Sabato spicarum noxa non tenetur? **CHRY.** Dominum quidem Sabbati & filium hominis seipsum proprie vocat, qm̄ quidē Dei ex filio, filius hominis propter homines dignatus eum dici. Legis autem latori & dño lex non dominatur plus. n. liceat Regi q̄ legibus statuatur. Infirmis quidem datur lex, non perfectus & operantibus

Filio consolationis eius innouabantur, & tunc nouum vinum novis veribus aduenierat. hoc est Spiritus sancti feruor spirituum corda repleverat. Doctori etiam caendum est, ne anima in vetustate malitia perduranti, nouorum mysteriorum secreta committat.

THEOPHI.

Vel aliter, discipuli veteribus vestimentis affiliati sunt proper corum mentis infirmitatem, quibus non erat congruum impnere statutum grave ieiunij. **BEDA.**

Neque,

conueniens

erat nouum pānum

assuere qui est aliqua

particula

doctrina,

qua ad nouā vite tē

perantiam pertinet,

qua generale docet

ieiunium ab omni le

titia temporalium de

lectationum,

quia si ho

rit, & doctrina

scinditur, & non con

uenit vetustati. Vesti

mento autem novo

bona opera, qua foris

aguntur, insinuat

vino autem novo fer

uor fidei, spes & char

itatis quo in tuis re

formanar, exprimitur.

CHYSO.

Liberatio figura, &

veritate vniq̄ Christi

discipuli

figurale Sabati festum non seruant, unde dicitur: {Etiam est iterum cum Sab. am. per Sa. & dicit. eius ex proge. & vel. spicas. BEDA. Legimus & in sequentibus, q̄ erat qui veniebat & redibat multi. & nec maducandi quidem spaciū habebant: & ideo quasi homines elubebant. **CHRY.** Esiunt autem elcam simplicem comedebant non ad volupatem: sed propter naturae necessitatem. Pharisæi autem figura & umbra seruentes, discipulos accusabant tanquam iniuste agentes, unde sequitur: {Pharisæi etiam dicebant, ecce quid fa. dī. tui Sab. quod non licet.} **AVG.** De Operibus Monachorum. Populo siquidem Israel per legem præceptum est, vt in agris suis fure nullus teneret, nisi qui se cum aliquid veller auferre, nam qui nihil aliud artigisset, quā id quod comedisset, liberum impunitumque abire finiret. unde etiam spicas vellentibus discipulis Domini, de Sabato porciū de furo Iudei calumniari sunt. **CHYSO.** Dominus autem David in medium introduxit, cui aliquando contigit non secundum legem comedere, cum Sacerdotalem tergit cibum, vt illius exemplo accusationem discipulorū soluat. Sequitur enim. {Et ait illis, numquā legis quid fecerit David?} **THEO.** Fugiens enim David a facie Saul, ad Principe Sacerdotum deuit, & panes propositionis comedit, & gladium absulit. Golias, quæ Domino erant oblatæ. Quærunt vero aliqui, qualiter nunc Euangelista Abiathar principem Sacerdotum nominavit, cum liber Regum hunc nominet Abimelech? **BEDA.** Hoc autem nihil habet dissonantem, ambo etenim fuerint illic, cum veniam David panes perij, & acceptis: Abimelech videlicet, princeps Sacerdotum, & Abiathar filius eius, occiso autem Abimelech a Saul, fugit Abiathar ad David & Comes factus totius exilio eius, poea eo regnante, summi Sacerdotij & ipse gradum accepit, multo majoris excellit enim filius quam pater effectus est. Ideo dicens fuit, cuius memoriam Dominus, etiam viuente patre, quasi summi Sacerdotis faceret. Sequitur: {Et dicebat eis, Sabatum propter hominem factum est, & non homo propter Sabatum.} Major enim est cura sanitatis & vite hominis quam custodia Sabati adhibenda. Sic enim mandatum est Sabatum custodi: vt tamē si necessitas esset, reus non esset qui Sabbatum violasset. ideo Sabato circumcidit non est prohibitum, quia necessitate erat fieri, & Machabæi necessitate instante Sabbato pugnabant. unde discipulis elubientibus quod licitum non erat in legge, necessitate famis factum est licitum, sicut hodie quis eger ieiunium corruperit, nulla ratione reus tenetur. Sequitur: {Itaque Dominus est filius hominis, etiam Sabbati.} quasi dicat. David Rex Sacerdotali cibo pastus excubialis est, quanto magis filius hominis, verus Rex & Sacerdos & Dominus Sabbati, euilari Sabato spicarum noxa non tenetur? **CHRY.** Dominum quidem Sabbati & filium hominis, seipsum proprie vocat, qm̄ quidē Dei ex filio, filius hominis propter homines dignatus eum dici. Legis autem latori & dño lex non dominatur plus. n. liceat Regi q̄ legibus statuatur. Infirmis quidem datur lex, non perfectus & operantibus

Cap. 23.

operantibus supra legem. **BEDA.** Mystice autem discipuli per fata transeunt, cum doctores sancti quos in fide instituerunt ergo p̄ se follicitudinis inspiciunt quos effire nihil melius q̄ salutē intelligentius hominum. velle autem spicas est homines a terra intentione eruerit. Fricare autem manibus est expletis virtutum a carnis concupiscentia, quasi a quibusdam folliculis punitatē mē exere. Grana māducere est emundatū quęq; a foribus visitiorum per ora praedictū Ecclesiæ mēbris incorporari. & bene hic discipuli p̄ gredientes ante facie Dñi fecisse memorantur. Et dicit eis: Licet Sabatū bene facere an male? animam saluam face re an perdere? Ait illi tacebant, & circūspiciens eos cum ira, consuetudo multitudine magna, audiētes quę faciebat venerunt ad eum. Et ait homini habenti manum aridam: Surge in medium. Et dicit eis: Ite Sabatū bene facere, & nō facere. Et nō operis aucta facta: fed diu miseratione curātum, cuius dexterā in prima parente dī vertit arboris pomā decerpere, & ruerat, p̄ redemptoris gratiam dum infantes manus in cruce arboris tendet, bonorum operum succis est reficiuntur in eum vt illum tangere. Quotquot autem habebant plágas, & spiritus immundi cum illum videbant, procedebant ei, & clamabant dicentes: Tu es filius Dei. Et vehementer comminabatur eis, ne manū festarent eum.

CHRY. Sciebant n. q̄ ei omnino curaret. Sequitur: {Et circūspiciens eos cum ira,} q̄ eos cum ira circūspicit ac tristatur super cæcitatē cordis eorum, humanitati conuenit, quā pro nobis suscepere dignatus est, verbo autem miraculum contingit: vnde sola voce homo curatur, vnde sequitur:

107

CAPUT III.

CHRY. T introiuit iterum in synagogam, & erat ibi homo habens manum aridam. Et obserabant eum cum Sabatū curaret vt acciperet illum. Et ait homini habenti manum aridam: Surge in medium. Et dicit eis: Licet Sabatū bene facere, & nō facere. Et nō operis aucta facta: fed diu miseratione curātum, cuius dexterā in prima parente dī vertit arboris pomā decerpere, & ruerat, p̄ redemptoris gratiam dum infantes manus in cruce arboris tendet, bonorum operum succis est reficiuntur in eum vt illum tangere. Quotquot autem habebant plágas, & spiritus immundi cum illum videbant, procedebant ei, & clamabant dicentes: Tu es filius Dei. Et vehementer comminabatur eis, ne manū festarent eum.

HIERO. Vel significant auratos qui valentes dare, volunt accipere, prædari & non largiri, quibus dicīt ut extendant manus suas, i. qui futurabit iam non futurū, magis autē laborē operans manū sua quod bonum est, vt habeat vnde communicet indigentibus. **THEOPHI.** Vel aridam dextram habet manū, quibus non operatur quā sunt dextre partis, ex quā enim manū nostra constituitur in operibus prohibiti, ex tunc acribit in operatione boni. Iterum vero restaurabitur, quando in virtute stabit, vnde Christus dicit: Surge, fa peccatis, & sita in medio, & nequead diminutum, nequead superabundantiam se extendet.

b

BEDA. Pharisæi reputantes in crimen, quād ad verbum Domini falum qui languebat, extendit dexteram, de voce Salvatoris fecerunt consilium, vnde dicitur: {Exeunt autem Pharisæi, statim cum Herodianis consilium faciebat aduersus eum quād non cureret, crudelitatis ac imbecillitatis arguit. Sequitur: {Et ait ho. hab. mar. Surge in medium.} **CHRY.** Statuit quidem illum in medio, vt tererentur apectu, ac viso eo compatiunt & malitiam deponant. **BEDA.** Et præveniens calumniam Iudaorum quam ei parauerunt, arguit eos, quia legi præcepta prava tentatio violabant. Vnde sequitur: {Et dicit eis, licet Sabato benefacere, an male?} Hoc autem querit, quia estimabant in Sabato etiam a bonis operibus feriādum, cum lex a malis abstine iubebat, dicens: Omne opus ferile non faciet in eo, i. peccatum, quia qui facit peccatum ferens est peccari. Idem autem est quod præmerit, bene facere, an male, & quod postea subdit: Animam falum facere, an perdere? hoc est hominem erare an non, non q̄ Deus summe bonus author perditionis nobis esse posuit; sed q̄ eius non salvare scripturā confutaudine perdere dicitur. Si quem vero mouet curare Dominus, cum corpus efficeret, rursum etiam salvare quoniam Ioannes predicatorē in eo, i. peccatum, quia qui facit peccatum ferens est peccari. Sequitur: {Iesu autem cum discipulis suis fecerit ad mare.} quasi homo fugiens perfidium inuidias, quia neque adhuc venerat hora passionis eius, neque extra Hierusalem fuit locus passionis, vbi & exemplum dei dicitur, si in vna ciuitate perfectionem patenterunt, in alteram fugiunt. **THEOPHI.** Similiter etiam fecerit, vt plurimis beatitudinibus ab ingratis recedens: etenim multi fecerit sive eum & transiit eos. Sequitur enim: {Et multa turba Gal. Tyri & Sydoni alienigenæ existentes, vtilitatem a Christo accipiunt, propinquis vero eius Iudei, scilicet ipsi sumi persequuntur, & sic nullā eis propinquitatis virilitas, nisi similitudo bonitatis existat.} **BEDA.** Illi enim videntes opera virtutum eius, & verba doctrina audientes, cum persequuntur. Illi autem opinione tantum duci virtutem eius, congeco agmine per maximō venientem ad audiendum eum, openque salutis flagitandam. Vnde sequitur: {Et dixit discipulis suis ut in nauicula sibi defuerint.} **THEO.** Vide autem occultatam gloriam eius, etenim ne laederet eum turba, petit nauiculam, vt intrans in eam conferuerit illatus. Sequitur: {Quoquā autem habebant plágas, & spiritus immundi cum illum videbant, persequuntur ei.} Plagas autem dicit infirmitates. Caten. Aur. S. Thom.

O 3

Lib. 2. c. 33.

CHRY. Postq; Dñs Iudeos qui discipulos accusarent, q̄ spicas Sabato euilebant exemplo David confudit, nūc amplius ipsos ad veritatem reducens, miraculum in Sabato operatur ostendens q̄ si operari Sabato miracula in salutem hominum ipsum est, non est malum in Sabato necessaria corporis operari. dicit ergo: {Et in trio, iterum in syna, & erat ibi homo habens manū aridam, & obser. eum si Sab. cu. vt accu. eum.} **BEDA.** Quia in destructionem Sabatū quam in discipulis argubant, probabilis magister excusaverat ex eo, nūc ipsum obseruando calumniari volunt, vt si Sabato cureret, transgressionis si non cureret, crudelitatis ac imbecillitatis arguit. Sequitur: {Et ait ho. hab. mar. Surge in medium.} **CHRY.** Statuit quidem illum in medio, vt tererentur apectu, ac viso eo compatiunt & malitiam deponant. **BEDA.** Et præveniens calumniam Iudaorum quam ei parauerunt, arguit eos, quia legi præcepta prava tentatio violabant. Vnde sequitur: {Et dicit eis, licet Sabato benefacere, an male?} Hoc autem querit, quia estimabant in Sabato etiam a bonis operibus feriādum, cum lex a malis abstine iubebat, dicens: Omne opus ferile non faciet in eo, i. peccatum, quia qui facit peccatum ferens est peccari. Idem autem est quod præmerit, bene facere, an male, & quod postea subdit: Animam falum facere, an perdere? hoc est hominem erare an non, non q̄ Deus summe bonus author perditionis nobis esse posuit; sed q̄ eius non salvare scripturā confutaudine perdere dicitur. Si quem vero mouet curare Dominus, cum corpus efficeret, rursum etiam salvare quoniam Ioannes predicatorē in eo, i. peccatum, quia qui facit peccatum ferens est peccari. Sequitur: {Iesu autem cum discipulis suis fecerit ad mare.} quasi homo fugiens perfidium inuidias, quia neque adhuc venerat hora passionis eius, neque extra Hierusalem fuit locus passionis, vbi & exemplum dei dicitur, si in vna ciuitate perfectionem patenterunt, in alteram fugiunt. **THEOPHI.** Similiter etiam salvare quoniam Ioannes predicatorē in eo, i. peccatum, quia qui facit peccatum ferens est peccari. Sequitur enim: {Et multa turba Gal. Tyri & Sydoni alienigenæ existentes, vutilitatem a Christo accipiunt, propinquis vero eius Iudei, scilicet ipsi sumi persequuntur, & sic nullā eis propinquitatis virilitas, nisi similitudo bonitatis existat.} **BEDA.** Illi enim videntes opera virtutum eius, & verba doctrina audientes, cum persequuntur. Illi autem opinione tantum duci virtutem eius, congeco agmine per maximō venientem ad audiendum eum, openque salutis flagitandam. Vnde sequitur: {Et dixit discipulis suis ut in nauicula sibi defuerint.} **THEO.** Vide autem occultatam gloriam eius, etenim ne laederet eum turba, petit nauiculam, vt intrans in eam conferuerit illatus. Sequitur: {Quoquā autem habebant plágas, & spiritus immundi cum illum videbant, persequuntur ei.} Plagas autem dicit infirmitates. Caten. Aur. S. Thom.